

29. Kaupunginkirjasto ¹⁾

Kirjastolautakunta

Kirjastolautakunnan kokoonpano. Lautakuntaan kuuluivat v. 1957 puheenjohtajana huoltopääll. Kössi Kulo, varapuheenjohtajana, prof. Elsa Bruun sekä muina jäseninä opett. Kaija Airola, fil. maist. Lauri Hyvämäki, opett. Hannes Koivu, fil. maist. Klaus Sallavo, fil. maist. Maija Savutie-Myrsky, rva Siiri Taipale ja fil. maist. Jarl Tallqvist. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli opetus- ja sairaala-asiaain johtaja Eino Uski. Sihteerinä toimi varat. Reino Parviainen, ja hänen sairautensa aikana varat. Martti Hämesalo.

Lautakunta kokoontui vuoden kuluessa 14 kertaa. Pöytäkirjat käsittivät yhteensä 237 pykälää, saapuneita kirjelmia oli 362 ja lähetettyjä kirjelmia 295.

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin mm. asioista, jotka koskivat: valtion kirjasto-toimiston edesmenneen johtajan, maist. Mauno Kannisen hautajaistilaisuudesta aiheutu-neita kustannuksia (28. 1. 16 §); kirjastolautakunnan alaisten yleishyödyllisten laitosten ja yritysten v:n 1956 avustusmäärärahojen käytön valvontaa (25. 2. 37 §); Herttoniemen uuden sivukirjaston kalustamista (25. 2. 39 §); eräiden Kallion sivukirjastossa tarvitta-vien muutos- ja korjaustöiden suorittamista (25. 2. 45 §); Herttoniemen sivukirjastoa varten perustettavia kahta kirjastoamanuenssin ja siivooja-vahtimestarin virkaa (25. 3. 60 §); Helsinki-mitalin luovuttamista kaupunginkirjaston viranhaltijoille (25. 3. 68 §); matka-apurahan saamista yleiseen kirjastokokoukseen Kuopiossa osallistuville kirjasto-virkailijoille (29. 4. 85 §); eräiden kaupunginkirjaston viranhaltijain palkkauskysymyksiä (29. 4. 93 §, 27. 5. 112 §); äänilevysoittimien hankkimista pääkirjaston ja Kallion sivu-kirjaston musiikkikerhoja varten (27. 5. 113 §, 16. 12. 226 §); pääpaloaseman ja Kal-lion paloaseman kirjastojen lakkauttamista (19. 8. 143 §); puhelimen hankkimista Töölön, Kulosaaren ja Suomenlinnan sivukirjastoihin (19. 8. 145, 146 §, 16. 9. 167 §); uuden painokoneen hankkimista kaupunginkirjastolle (19. 8. 158 §); rakennusliike Vilamo Oy:n tarjousta sopivista huonetoiloista eteläistä sivukirjastoa varten (4. 10. 173 §); varas-totilojen ja sanomalehtilukusaliksi sopivan huoneiston vuokraamista (21. 10. 192 §); sairaalasivukirjaston Nikkilän osaston kirjakuljetuksia varten myönnetyn määrärahan korottamista (16. 12. 230 §) ja suuremman huonetilan saamista sairaalasivukirjaston tu-berkuloosiparantolan osastolle (16. 12. 231 §).

Lausuntoja annettiin kaupunginhallitukselle asioista, jotka koskivat: tontin varaa-mista Etu-Töölön sivukirjastoa varten korttelista 412a ja luopumista Ruusulankatu 9:ään kohdistuneesta sijoitussuunnitelmasta (25. 3. 66 §, 15. 4. 75 §); Herttoniemen sivukirjasto-jen lukumäärää (29. 4. 81 §); kirjastolautakunnan alaisten yleishyödyllisten laitosten ker-tomusvuoden avustusanomuksia (29. 4. 82 §); hankintatoimiston esitystä kaupungin-kirjaston kirjaostoistaan saamista alennuksista (17. 6. 129 §); vuositilintarkastajien ja irtaimen omaisuuden tarkastajien v:n 1956 kertomuksia (19. 8. 140, 144 §); Lautta-saaren sivukirjaston siivooja-vahtimestarin viran lakkauttamista ja apulaisvahtimestarin viran perustamista (19. 8. 155 §) sekä vt Christoffer Schildtin aloitetta kirjasakkoina ker-tyneitten varojen käyttämisestä (29. 11. 217 §).

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja kaupunginkirjaston kertomuksen eripainoksessa.

Kirjaston toiminta

Henkilökunta. Kertomusvuonna perustettiin Maunulan sivukirjastoon sivukirjastonhoitajan virka ja Herttoniemen sivukirjastoon kaksi kirjastoamanuenssin virkaa, Lauttasaaren sivukirjaston siivooja-vahtimestarin virka lakkautettiin ja tilalle perustettiin apulaissiivoustöiden virka 1. 1. 1958 lukien.

Kertomusvuoden päättyessä oli kaupunginkirjaston palveluksessa 172 vakinaista viranhaltijaa ja 11 tilapäistä viranhaltijaa. Tuntipalkkaisia kirjastoapulaisia oli työssä 21 257 t ja muuta tuntipalkkaista työvoimaa 16 806 t.

Kaupunginkirjastoon nimitettiin seuraavat uudet viranhaltijat: taloudenhoitajaksi sosion. Uno Kuokkanen 16. 2. lukien, järjestelyapulaiseksi yliopp. S. Koivu 1. 3. lukien, Kallion sivukirjaston opiskelunneuvoksi fil. maist. Helvi Holmström 1. 6. lukien, järjestelyapulaiseksi U. Eronen 1. 6. lukien, Maunulan sivukirjastonhoitajaksi fil. maist. Urpo Lehtonen 1. 9. lukien, osastonhoitajaksi pääkirjastoon fil. maist. Rakelmaria Engman-Enari 1. 10. lukien, kirjastoamanuensseiksi ylioppilaat Gun Forslund ja Kaisa Salo 1. 12. lukien, fil. maist. Irma Nummiala 16. 12. lukien ja yliopp. Annikki Aro 1. 1. 1958 lukien.

Seuraavat henkilöt siirtyivät eläkkeelle: os. hoit. Karin Lesch 17. 6. lukien ja päällysvaatteiden vartija A. Laakso 7. 12. lukien.

Virkaero myönnettiin järjestelyapul. Sirkku Koivulle 1. 8. lukien, kirj. aman. Maija-Leena Purolalle 1. 9. lukien ja järjestelyapul. U. Nikkaselle 1. 1. 1958 lukien.

Viranhaltijoille myönnettiin sairauden, tapaturman ja synnytyksen vuoksi virkavapautta yhteensä 2 761 päivää.

Opintoja ja tutkimustöitä varten myönnettiin lisäksi erälle viranhaltijoille palkatonta virkavapautta: fil. lis. Sven Hirnille 1. 3.—15. 5. ja 1. 11. 1957—31. 3. 1958, sivukirj. hoit. Anelma Talvelle 24. 6.—31. 7., fil. maist. Maija-Leena Purolalle 1. 6.—31. 7.

Kirjastokokoukset ja opintomatkat. Yhteiskunnallisen Korkeakoulun opintokurssille »Neuvonta» 2.—4. 5. osallistuivat sivukirj. joht. Eila Wirla, sivukirj. hoit. Vieno Lumme, opisk. neuvot Helvi Holmström ja Gunvor Sandström sekä kirj. amanuenssit Elna Elonheimo, Gun Forslund, Irja Kahma ja Eila Luotola. Sivukirj. joht. Wirla piti kurssilla näytetunnin kirjaston esittelemisestä kansakoululuokalle ja sivukirj. hoit. Sirkka-Liisa Meri luennon kirjastoneuvonnan psykologisista perusteista.

XVII yleiseen kirjastokokoukseen Kuopiossa 2.—4. 6. osallistui yksi sivukirjastonjohtaja, kuusi sivukirjastonhoitajaa, yksi osastonhoitaja sekä kahdeksan kirjastoamanuenssia. Sivukirj. hoit. Sirkka-Liisa Meri esitti kokouksessa alustuksen yleisen kirjaston ohjelmasta sekä piti sairaalakirjastoaston kokouksessa esitelmän sairaalakirjastojen perustamiseen liittyvistä näkökohdista.

Sivukirj. hoit. Rakelmaria Engman-Enari oli kirjasto-opintomatkalla Ruotsissa 1. 1.—28. 2.

Virkailejaviikko. Kirj. hoit. Mary Hurworth Lontoon Westminster Public Library'sta toimi vaihtovirkailijana pääkirjaston ruotsin- ja vieraskielisen kirjallisuuden lainausosastolla 15. 9.—15. 12. Tilapäinen kirjastoapulainen, kirj. hoit. Kristina Fagerholm oli hänen tilallaan Lontoossa 15. 9.—30. 11.

Vierailut ja kirjaston esittelyt. Pääkirjastossa ja monissa sivukirjastoissa kävi kertomusvuoden aikana useita sekä koti- että ulkomaisia vierailijoita, joille eri osastojen esittelyn yhteydessä selostettiin kirjaston historiaa ja toimintaa. Mm. prof. ja rouva Wendell Cole, Stanford University, USA, tutustuivat pääkirjaston eri osastoihin sekä Kallion, Lauttasaaren ja Käpylän sivukirjastoihin. Kirj. hoitajat Colston M. Hartley Liverpoolista ja R. Antony A. O'Neal Derbystä tekivät tutustumiskäynnin pääkirjastoon ja Kallion sivukirjastoon. Sekä pääkirjastoa että monia sivukirjastoja esiteltiin lukuisille opettajien ja johdolla opintokäynnillä olleille kansa- ja oppikoulujen luokille. Kallion kansakoulun kaikkien luokkien kirjastotunnit pidettiin Kallion sivukirjastossa. Kirjastotuntien pitäjänä olivat sivukirj. joht. Eila Wirla ja os. hoit. Kaija Salonen. Myös Lauttasaaren sivukirjastossa pidettiin kirjastonkäytön oppitunteja. Lisäksi esiteltiin pääkirjastoa ja sivukirjastoja monille yksityisille henkilöille ja matkailijaryhmille; näiden joukossa oli runsaasti eri paikkakuntien kirjastonhoitajia.

Uudet sivukirjastot ja kirjastohuoneistot. Maunulan sivukirjasto aloitti toimintansa 20. 5. kansakoulun siipirakennuksessa Haavikkotie 5. Kirjaston pinta-ala on n. 250 m².

Sisustus on arkkit. Taina Laineen suunnittelema. Suomenlinnan sivukirjasto avattiin 15. 10. rakennuksessa C 31. Kirjastohuoneen pinta-ala on 88 m² ja sen historiallissävvyinen sisustus arkkit. Anja Jämsän käsialaa. Molempien uusien sivukirjastojen käyttö oli alusta asti erittäin vilkasta.

Herttoniemen sivukirjasto muutti syyskuussa uuteen avarampaan huoneistoon Siilitie 5:ssä. Vuoden lopulla saatiin kirjastoon järjestetyksi erilliset lasten- ja aikuistenosastot. Kulosaaren sivukirjasto muutti samoin syyskuussa uuteen huoneistoon Kulosaarentie 4–8:ssa. Koska uusi huoneisto oli entistä huomattavasti pienempi, täytyi osa kirjaston kirjoista siirtää muihin sivukirjastoihin. Pääkirjaston siipirakennuksen rakennustyöt aloitettiin kertomusvuoden aikana. Niiden vuoksi jouduttiin sanomalehtilukusali sulkemaan 11. 11. alkaen toistaiseksi. Sinne tulevat sanomalehdet siirrettiin Kallion ja eteläisen sivukirjaston sanomalehtisaleihin sekä osa pääkaupungingin lehtiä pääkirjaston yleiseen lukusaliin.

Korjaustyöt ja kalustouudistukset. Pääkirjastoon hankittiin »High Fidelity»-laittein varustettu levysoitin sekä luettelotoimisosastolle uusi käsikäyttöinen painokone. Kallion sivukirjaston opintosalin hankittiin uudet lukupöydät ja tuolit sekä tarpeellista lisähyllystystä; entiset pöydät ja tuolit siirrettiin sanomalehtisaliin. Lastenosaston työhuoneeseen saatiin varastohyllyt sekä kaapisto. Lauttasaaren sivukirjaston sisustaminen saatiin kertomusvuoden aikana loppuunsaoritetuksi. Herttoniemen sivukirjaston kalusto uusittiin muuton yhteydessä miltei kokonaan. Sisustussuunnitelman laati arkkit. Anja Jämsä. Kulosaaren sivukirjastoon hankittiin myös uutta kalustoa, mm. tuoleja ja pöytiä. Lisäksi siirrettiin sinne osa Herttoniemen sivukirjaston entisestä kalustosta. Toukolan sivukirjastoon saatiin uudet lainauspöydät ja tuolit. Maunulan sivukirjastossa yritettiin yhdessä huoneessa toimimisen aiheuttamia epäkohtia lievittää erottamalla aikuisten ja lasten lukutilat toisistaan matalalla näyttelytilana käytettävällä seinällä. Vallilan ja Eteläisen sivukirjaston sanomalehtisalit maalattiin. Vallilan sivukirjastoon hankittiin uusi lainauspöytä. Pitäjänmäen sivukirjaston lattiaan saatiin linoleumpäällyys. Lisäksi suoritettiin pääkirjaston kaikilla osastoilla sekä useimmissa sivukirjastoissa kiinteistön korjaus- ja maalaustöitä, kaluston kunnostamista ja vähäisempiä kalustohankintoja.

Näyttelyt ja kirjallisuusesittelyt. Tieteen ja taiteen eri aloja koskevia näyttelyitä sekä kotimaisen ja maailmankirjallisuuden klassikkojen tuotannon esittelyjä järjestettiin pääkirjaston kaikilla lainausosastoilla ja yleisessä lukusalissa, Kallion sivukirjaston aikuisten- ja lasten lainausosastoilla, eteläisen ja Lauttasaaren sivukirjastojen aikuisten- ja lastenosastoilla, Töölön, Vallilan ja Toukolan sivukirjastojen aikuisten lainausosastoilla sekä Pasilan, Haagan, Herttoniemen, Maunulan, Malmin, Pakilan, Tapanilan, Pitäjänmäen ja Pukinmäen sivukirjastoissa. Pääkirjaston suomalaisella lainausosastolla esiteltiin erityisellä taululla »Viikon kirja» ja Malmin sivukirjastossa »Radion kuukauden kirjailija». Näyttelyiden ja kirjallisuusesittelyjen aihevalinnassa kiinnitettiin erityistä huomiota ajankohtaisiin sivistyselämän tapahtumiin ja kulttuurihenkilöiden merkkipäiviin. Kallion sivukirjaston opintolukusalin taidekirjallisuushyllyllä esiteltiin eri aikojen ja maiden taidetta. Sekä aikuisten että lasten lukusalien käyttäjiä varten järjestettiin kirjaston yläaulaan eri tiedonalojen näyttelyjä, joihin usein liittyi luettelo lukusaleissa saatavissa olevasta, näyttelyn aihetta käsittelevästä kirjallisuudesta. Lapsia ja nuoria varten laadittiin värikuvin varustettuja vihkoluetteloja eri alojen kirjallisuudesta. Pääkirjaston lasten lainausosastolla ja lukusalissa, Kallion sivukirjaston lasten lukusalissa sekä Vallilan, Eteläisen ja Toukolan sivukirjastojen lastenosastoilla järjestettiin eriaiheisia kuvanäyttelyjä lapsille. Useimmissa kirjastoissa yritettiin helpottaa yleisön kirjavalintaa asettamalla hyvää tieto- ja kaunokirjallisuutta erityisille tähän tarkoitukseen varatuille suositteleyhlylyille.

Tietokilpailut ja satutunnit. Kallion sivukirjaston lasten- ja nuorison lukusalissa järjestettiin kouluikäisille 2 tietokilpailusarjaa, johon kumpaankin kuului 5 eri kilpailua. Kevätkaudella pidetty kilpailusarja koski Suomen historiaa ja tarkoituksena oli esitellä eri historiallisten ajanjaksojen tärkeimpiä sivistyksellisiä, taloudellisia ja valtiollisia tapahtumia; syyskaudella pidetyn aiheena oli Aasia, sen maantiede, historia, kulttuuri ja nykyiset olot. Lasten lainausosastolla pidettiin satuikäisille 30 satuiltaa, osanottajia oli joka illassa keskimäärin 36. Lasten ja nuorison lainausosastolla pidettiin päivittäin kuvakirjatunteja pienimmille kirjastonkäyttäjille. Töölön sivukirjaston lastenosastolla

järjestettiin kouluikäisille 2 tietokilpailusarjaa, joista kevätkaudella pidetty sisälsi kysymyksiä sivistyssanoista sekä vanhempien suomalaisten kirjailijoiden ja runoilijoiden elämäkertoista ja tuotannosta. Syyskauden aiheet käsittelivät lintutiedettä, meteorologiaa, geologiaa ja maantiedettä. Satutunteja pidettiin kerran viikossa. Osanottajia oli keskimäärin 8. *Eteläisen sivukirjaston* nuoriso-osastolla pidettiin 4 tietokilpailua, joiden aiheet olivat yleistietouden, keksintöjen ja löytöretkien, urheilun ja eläintieteen piiristä. *Lauttasaaren sivukirjaston* lastenosastolla järjestettiin hakuteosten käytön kilpailusarja, johon kuului 4 toisiinsa liittyvää Helsinki-aiheista kilpailua. Kevätkaudella järjestettiin kertomustunteja joka toinen viikko. Osanottajia oli keskimäärin 76. *Malmin sivukirjastossa* pidettiin 5 tähtitieteeseen ja Suomen maantieteeseen liittyvää tietokilpailua.

Muu toiminta. Sivukirjastokeskus auttoi edelleenkin sivukirjastoja niiden töissä; sen toimesta huolehdittiin mm. kirjojen poistoista ja kirjasiirroista sekä eräiden sivukirjastojen sitomolähteyksistä. Maunulan ja Suomenlinnan uusia sivukirjastoja kuntoon saatettaessa sivukirjastokeskuksen virkailijat mm. järjestivät kirjat paikoilleen ja kortistot kuntoon. He olivat myös auttamassa Herttoniemen ja Kulosaaren sivukirjastojen muutoissa. Luettelomisosastolta toimitettiin kirjalähetyksiä sivukirjastoille säännöllisesti kaksi kertaa viikossa. Kirja-auton kulkukertojen lisääntyessä paranivat myös sivukirjastojen mahdollisuudet saada ajoissa tarvitsemaansa tarvikke- ym. täydennystä pääkirjastosta.

Kertomusvuoden aikana vallinnut taloudellinen lamakausi vaikutti kirjaston toimintaan kahdella tavalla: toisaalta kirjaston käyttö lisääntyi huomattavasti, mikä on tyyppillinen taloudellisen ahdinkoajan ilmiö, ja toisaalta kirjaston mahdollisuudet palvella tehokkaasti käyttäjäkuntaansa vähenivät entisestään. Vuosilomasijaisten määrärahan supistamisen johdosta oli pakko pitää osa sivukirjastoja kesäaikana puolipäivää suljettuna, ja kirjallisuismääräraha osoittautui aivan riittämättömäksi tyydyttämään lisääntyneen käyttäjäkunnan kirjallisuuden tarvetta. Tilannetta pahensi huomattavasti syyskuussa toimeenpantu devalvaatio. Kirjojen vähyys aiheutti eniten valituksia sivukirjastojen taholta, mutta vaikein oli tilanne kuitenkin pääkirjaston suomenkielisellä lainausosastolla, jonne lainausmäärään nähden saatiin vähiten uusia kirjoja. Nuorison käyttäytymistavat ja heidän yrityksensä aikaansaada järjestyshäiriöitä aiheuttivat kirjaston henkilökunnalle runsaasti ylimääräistä työtä, ja lisätöyövoiman tarve tuli täten yhä tuntuvammaksi.

Kirjavarasto. Kirjavaraston luetteloista poistettiin 16 933 loppuunkulunutta nidosta, joista 6 974 pääkirjastoon, 2 519 Kallion, 1 335 Töölön, 840 Vallilan, 62 Käpylän, 499 eteläisen, 56 Pasilan, 118 Toukolan, 174 Haagan, 577 Herttoniemen, 219 Kulosaaren, 829 Lauttasaaren, 408 Munkkiniemen, 358 Malmin, 152 Oulunkylän, 356 Pakilan, 514 Puistolan, 368 sairaala-, 506 Tapanilan, 52 Pitäjänmäen ja 17 Vartiokylän sivukirjastoon kuuluneita kirjoja.

Kirjastoon hankittiin ja luetteloiitiin 62 286 uutta nidettä. Näistä tuli 14 980 pääkirjastoon, 6 506 Kallion, 4 990 Töölön, 2 131 Vallilan, 2 481 Käpylän, 2 189 Eteläisen, 569 Pasilan, 1 207 Toukolan, 2 525 Haagan, 3 343 Herttoniemen, 599 Kulosaaren, 3 754 Lauttasaaren, 2 323 Munkkiniemen, 1 208 Malmin, 539 Oulunkylän, 942 Pakilan, 884 Puistolan, 2 467 sairaala-, 767 Tapanilan, 695 Pitäjänmäen, 308 Vartiokylän, 591 Pukinmäen, 3 335 Maunulan, 2 748 Suomenlinnan, 131 palokunnan ja 74 poliisilaitoksen sivukirjastoon.

Luetteloitu kirjavarasto käsitti kertomusvuoden alussa 610 773 nidosta ja vuoden lopussa 656 126 nidosta. Viimeksi mainituista oli 422 521 eli 64.4 % suomenkielistä, 188 626 eli 28.7 % skandinaavista ja 44 979 eli 6.9 % muunkielistä kirjallisuutta.

Kirjavaraston arvo arvioitiin kertomusvuoden alkaessa 198 448 111 mk:ksi ja vuoden päättyessä 219 261 131 mk:ksi. Kertomusvuoden päättyessä kirjavarasto jakaantui eri luokkiin seuraavasti:

Kirjallisuusluokka	Nidoksia	%
000 Ensyklopedia	12 303	1.9
100 Filosofia, kulttuuri, kasvatustiede	20 193	3.1
200 Uskonnot, mytologia	12 048	1.8
300 Yhteiskuntatiede	20 590	3.1
400 Maantiede, matkat, kansatiede	30 823	4.7

Kirjallisuusluokka	Nidoksia	%
500 Matematiikka, luonnontieteet	23 493	3.6
600 Lääketiede, tekniikka, talous	34 993	5.3
700 Taide, liikuntakasvatus	32 004	4.9
800 Kirjallisuushistoria, kielitiede	30 952	4.7
900 Historia, elämäkerrat, sukututkimus	35 765	5.5
0—9 Kaunokirjallisuus	245 238	37.4
I Uskonnot	7 910	1.2
II Historia, arkeologia ja elämäkerrat	20 827	3.2
III Maantiede, kansatiede, antropologia ja matkakertomukset	8 771	1.3
IV Romaanit, kertomukset ja sadut	33 666	5.1
V Runot, näytelmät, albumit sekä kirjallisuushistoria ja taide...	23 825	3.6
VI Luonnontiede, matematiikka, lääketiede ja teknologia	9 636	1.5
VII Oikeus- ja valtiotiede, yhteiskunnalliset kysymykset ja talous	13 598	2.1
VIII Kielitiede	2 040	0.3
IX Filosofia, siveysoppi, kasvatus, kirja- ja kirjastotiede, urheilu sekä muut sekalaiset aineet	11 665	1.8
X Lukusaleihin sijoitettu kirjallisuus (hakuteokset, sidotut aika- kaus- ja sanomalehdet ym.)	25 786	3.9
Yhteensä		656 126 100.0

Pääkirjaston ja sivukirjastojen kesken kirjavarasto jakaantui seuraavasti:

Lainauspaikka	1957		1956		Lainauspaikka	1957		1956	
	Nidoksia	%	Nidoksia	%		Nidoksia	%	Nidoksia	%
Pääkirjasto	228 582	34.8	220 576	36.1	Malmin	12 586	1.9	11 736	1.9
Sivukirjasto:					Oulunkylän	6 544	1.0	6 157	1.0
Kallion	108 113	16.5	104 126	17.1	Pakilan	6 745	1.0	6 159	1.0
Töölön	42 203	6.4	38 548	6.3	Puistolän	5 463	0.8	5 093	0.8
Vallilan	33 178	5.1	31 887	5.2	Sairaala-	31 662	4.8	29 563	4.8
Käpylän	32 006	4.9	29 587	4.9	Tapanilan	6 480	1.0	6 219	1.0
Eteläinen	22 055	3.4	20 365	3.3	Pitäjänmäen ...	5 484	0.8	4 841	0.8
Pasilan	11 120	1.7	10 607	1.7	Vartiokylän	3 059	0.5	2 768	0.5
Toukolän	6 636	1.0	5 547	0.9	Pukinmäen	3 686	0.6	3 095	0.5
Haagan	12 698	1.9	10 347	1.7	Maunulan	5 551	0.9	2 216	0.4
Herttoniemen ..	10 189	1.6	7 423	1.2	Suomenlinnan ..	2 769	0.4	21	0.0
Kulosaaren	10 615	1.6	10 235	1.7	Palokunnan	2 324	0.4	2 193	0.4
Lauttasaaren ...	24 259	3.7	21 334	3.5	Poliisilaitoksen	1 530	0.2	1 456	0.2
Munkkiniemen ..	20 589	3.1	18 674	3.1					
					Yhteensä	656 126	100.0	610 773	100.0

Kirjalahjat ym. Kertomusvuonna vastaanotti kaupunginkirjasto kirjastolahjoituksia seuraavilta: Alankomaiden suurlähetystö; Belgian lähetystö; Brasilian lähetystö; Britannian suurlähetystö; Bulgarian Kansantasavallan lähetystö; Intian pääkonsulaatti; Intian suurlähetystö, Tukholma; Puolan Kansantasavallan suurlähetystö; Ranskan suurlähetystö; Romanian Kansantasavallan lähetystö; Saksan Liittotasavallan kauppaedustusto; Tanskan suurlähetystö; Unkarin Kansantasavallan lähetystö; Venetsuelan ulkoministeriö; Yhdysvaltain Tiedoitustoimisto; American Philosophical society, Philadelphia; the British Council, Helsinki; Karlstads stadsbibliotek; Lunds universitetsbibliotek; Nordisk Handelskalender, København; Odense Centralbibliotek; Oslo universitetsbibliotek; Preuves, Paris; Revista del instituto Nacional de Cultura, Cuba; Turkish Press, Broadcasting and Tourist Department, Ankara; Unesco; Upsala universitetsbibliotek; Georg Westermann Verlag Braunschweig/A. Tammekann; Eduskunnan kirjasto; Osakeyhtiö Emmauksen johtokunta, Tampere; Finlands svenska centralidrottsförbund; Finlands Utrikeshandelsförbund; Grankulla samskola; Helsingin kaupunginarkisto; Invalididisäätiö—Invalidistiftelsen; Oy. Konttorityö; Kustannusosakeyhtiö Otava; Maalaiskuntien Liitto; maatalousministeriön asutusasiainosasto; Joh. Nyholm, Aktiebolag, Lovisa; puolustusministeriö; Societas pro fauna et flora fennica; Suomen Historiallinen Seura; Suomen Kouluhistoriallinen Seura; Suomen Pankki; Suomen

Trikoo Oy., Ab.; Suomen Ulkomaankauppaliitto; Suomi-Kiina-Seura; Suomi-Neuvostoliitto-Seura; Suomi-Puola-Yhdistys; Svenska Litteratursällskapet i Finland; Svensk-Österbottniska samfundet, Vasa; Tampereen kaupunginkirjasto; Tapaturmantorjuntayhdistyksen liikennejaosto Talja; Tehokkaan Tuotannon Tutkimussäätiö; Turun kaupungin tilastotoimisto; Turun Yliopiston kirjasto; Valtion iltaoppikoulu; Valtion kirjastotoimisto; Väkijuomakysymyksen Tutkimussäätiö; Yhtyneet Paperitehtaat Osakeyhtiö, Valkeakoski; Yliopiston kirjasto; J. L. Arismendi; mrs Alice Franklin Bryant; John Cameron, Toronto; Theodora de Koning, Haag; kirj. joht. Lionel R. Mc Colvin, Lontoo; tohtorinna Adele Bock; kirj. Karl-Heinz Bolay; hra Erik Ekroth; merikapt. H. Evander; fil. maist. Raija Hall; koulul. Pähr Hartman; tohtorinna K. Hildén; kirj. vaiht. Saija Holmstén; koulul. Gun Johansson; hra O. Koivisto; nti Anja Korjula; eversti C. G. v. Kraemer; leikkaaja Meri Laaksonen; hra Otto Lappalainen; koululaiset Harri ja Markku Leinonen; fil. maist. Kaarina Lindblad; yliopp. Ulla Nikkanen; fil. maist. Kyllikki Nohrström; rva Vera Nyberg; tohtorinna Aino Nylander; sivukirj. hoit. Aune Petra; rovasti Elis Selin; toimitt. N.-B. Stormbom; fil. maist. J. O. Tallqvist; koulul. Riikka Vauhkonen; lakit. lis. Allan Viranko; prof. Aarni Voipio; hra August Pielo ja kirj. aman. Taimi Ylitalo.

Kallion sivukirjaston entisen kirjastonhoitajan fil. maist. Edvard Gröönroosin perikunta lahjoitti Kallion sivukirjastolle Kallion kirjastorakennuksen kohokuvalla varustetut seinälamput, jotka kirj. hoit. Gröönroos täysinpalvelleena virastaan erotessaan oli saanut muistolahjaksi kirjaston henkilökunnalta.

Aukioloajat. Pääkirjaston sekä Kallion, Töölön, Vallilan ¹⁾, Käpylän ¹⁾, eteläisen ¹⁾, Haagan ¹⁾, Herttoniemen ¹⁾, Lauttasaaren ¹⁾, Munkkiniemen ¹⁾, Malmin ¹⁾, Pakilan ¹⁾, Puistolan ¹⁾ ja Tapanilan ¹⁾ sivukirjastojen lainausosastot olivat avoinna arkipäivisin klo 10—20; Pasilan, Kulosaaren ²⁾, Pitäjänmäen, Oulunkylän, Toukolan, Pukinmäen ja Maunulan ³⁾ sivukirjastojen lainausosastot maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 15—20 sekä keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 13—18; Vartiokylän maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 17—20; Suomenlinnan ⁴⁾ maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 16—19, keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 14—17.

Sairaalasivukirjasto oli henkilökuntaa varten avoinna Kivelän ja Marian sairaaloissa keskiviikkoisin klo 18—20.30, Malmin sairaalassa tiistaisin klo 14—15, Auroran sairaalassa keskiviikkoisin klo 13—20.30, Nikkilän sairaalassa maanantaisin klo 18—20.30 ja torstaisin klo 14—16 sekä keskiviikkoisin klo 14—16 perhehuoltopotilaille.

Juhannus- ja jouluaattoina lainausosastot olivat suljettuina.

Pääkirjaston sekä Kallion, Töölön ja Käpylän sivukirjastojen aikuisten lukusalit olivat avoinna sekä arkisin että sunnuntaisin klo 10—22; lasten lukusalit olivat avoinna arkisin klo 10—20 sekä sunnuntaisin klo 15—20. Pyhä- ja juhlapäivinä lukusalit olivat avoinna seuraavasti: uudenvuodenpäivänä, pitkäpäperjantaina, pääsiäispäivänä ja helluntaina, klo 15—20, vappuna ja itsenäisyyspäivänä klo 10—20, juhannusaattona ja juhannuspäivänä sekä jouluaattona ja joulupäivänä suljettuina, muina pyhäpäivinä niinkuin sunnuntaisin. Lauttasaaren sivukirjaston lukusali oli avoinna vain arkipäivisin klo 10—22 (suljettuna juhannus- ja jouluaattona).

Sanomalehtilukusalit olivat avoinna seuraavasti: pääkirjastossa sekä arkisin että sunnuntaisin klo 8—20 ⁵⁾; Kallion sivukirjastossa klo 8—22, Käpylän sivukirjastossa klo 10—22; Vallilan sivukirjastossa arkisin klo 10—22; sunnuntaisin klo 16—19, 1. 12. lukien klo 9—15; eteläisessä sivukirjastossa arkisin klo 8—21, sunnuntaisin klo 8—14; Pasilan sivukirjastossa arkisin klo 10—21, sunnuntaisin klo 19—16. Juhannusaattona, juhannuspäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä suljettuina, muina pyhä- ja juhlapäivinä kuten sunnuntaisin paitsi uudenvuodenpäivänä, pitkäpäperjantaina, pääsiäispäivänä ja helluntaina, vappuna ja itsenäisyyspäivänä, jolloin Kallion ja Käpylän sanomalehtisalit suljettiin klo 20.

¹⁾ Aikana 1.6.—31. 8. avoinna tiistaina, torstaina ja perjantaina klo 15—20 ja keskiviikkona ja lauantaina klo 13—18.

²⁾ Aikana 1. 7. — 31. 7. suljettuna (28. 1. 21 §).

³⁾ 20. 5. alkaen.

⁴⁾ 15. 10. alkaen.

⁵⁾ Suljettuna rakennustöiden vuoksi 11. 11. alkaen.

Lainaus. Kirjalainojen lukumäärä v. 1957 ja 1956 oli seuraava:

Lainauspaikka	1957			1956		
	Lainaus- päiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäi- vää kohden	Lainaus- päiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäi- vää kohden
Pääkirjasto	300	578 845	1 929	300	525 327	1 751
Sivukirjasto:						
Kallion	300	348 420	1 161	300	313 286	1 044
Töölön	300	140 357	468	299	134 493	450
Vallilan	300	113 190	377	300	103 312	344
Käpylän	300	103 172	344	300	99 048	330
Eteläinen	300	77 491	258	300	72 500	242
Toukolan	299	16 426	55	299	23 052	77
Pasilan	299	24 537	82	299	15 390	51
Haagan	300	63 355	211	300	51 315	171
Herttoniemen	298	72 737	244	300	55 673	185
Maunulan	183	45 465	248	—	—	—
Kulosaaren	271	10 142	37	299	10 375	35
Lauttasaaren	300	86 978	290	297	76 005	256
Munkkiniemen	300	75 470	252	300	65 042	217
Malmin	300	42 028	140	300	39 860	133
Oulunkylän	299	18 298	61	298	18 201	61
Pakilan	299	36 447	122	299	36 660	123
Puistolán	300	33 925	113	297	31 916	107
Tapanilan	300	33 104	110	292	31 815	109
Pitäjänmäen	299	24 882	83	294	21 259	72
Vartiokylän	149	4 639	31	149	4 169	28
Sairaala-	300	116 249	387	300	118 116	394
Pukinmäen	299	14 111	47	184	7 763	42
Suomenlinnan	61	6 527	107	—	—	—
Poliisilaitoksen	135	1 074	8	132	973	7
Palokunnan	98	990	10	99	1 143	11
Yhteensä	—	2 088 859	6 963	—	1 856 693	6 189

Suurin määrä annettuja kirjalainoja oli 12 479 oltuaan v. 1956 11 462.

Aikuisten sekä lasten ja nuorison suhteellinen osuus lainausliikkeeseen oli eri lainauspaikoilla seuraava:

Lainauspaikka	Aikuisten kirjalainat %	Lasten ja nuorison kir- jalainat, %	Lainauspaikka	Aikuisten kirjalainat %	Lasten ja nuorison kir- jalainat, %
Pääkirjasto	71.0	29.0	Munkkiniemen	56.1	43.9
Sivukirjasto:			Malmin	45.9	54.1
Kallion	65.6	34.4	Oulunkylän	37.3	62.7
Töölön	64.1	35.9	Pakilan	47.1	52.9
Vallilan	56.3	43.7	Puistolán	43.8	56.2
Käpylän	53.9	46.1	Sairaala-	84.7	15.3
Eteläinen	44.2	55.8	Tapanilan	36.9	63.1
Pasilan	51.7	48.3	Pitäjänmäen	42.9	57.1
Toukolan	53.0	47.0	Vartiokylän	39.5	60.5
Haagan	50.0	50.0	Pukinmäen	37.2	62.8
Herttoniemen	41.8	58.2	Suomenlinnan	29.2	70.8
Maunulan	26.4	73.6	Palokunnan	100.0	—
Kulosaaren	39.7	60.3	Poliisilaitoksen	100.0	—
Lauttasaaren	54.6	45.4			
			Yhteensä	60.4	39.6
			(v. 1956)	63.2	36.8

Kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden välinen suhde selviää seuraavasta taulukosta, jossa myöskin on otettu huomioon aikuisille sekä lapsille ja nuorisolle annettujen lainain välinen ero:

Lainauspaikka	Aikuisten kirjallainat						Lasten ja nuorison kirjallainat						Kirjallainat kaikkiaan					
	Kauno- kirjallisuus		Tieto- kirjallisuus		Yh- teensä		Kauno- kirjallisuus		Tieto- kirjallisuus		Yh- teensä		Kauno- kirjallisuus		Tieto- kirjallisuus		Yh- teensä	
	luku	%	luku	%	luku		luku	%	luku	%	luku		luku	%	luku	%	luku	
Pääkirjasto	228 150	55.6	182 540	44.4	410 690		148 246	88.2	19 909	11.8	168 155		376 396	65.0	202 449	35.0	578 845	
Sivukirjasto:																		
Kallion	145 409	63.6	83 232	36.4	228 641		105 366	88.0	14 413	12.0	119 779		250 775	72.0	97 645	28.0	348 424	
Töölön	56 168	62.4	33 796	37.6	89 964		44 578	88.5	5 815	11.5	50 393		100 746	71.8	39 611	28.2	140 357	
Vallilan	40 965	64.3	22 775	35.7	63 740		44 566	90.1	4 884	9.9	49 450		85 531	75.6	27 659	24.4	113 190	
Käpylän	34 939	62.9	20 630	37.1	55 569		43 184	90.7	4 419	9.3	47 603		78 123	75.7	25 049	24.3	103 172	
Eteläisen	23 490	68.6	10 767	31.4	34 257		39 021	90.3	4 213	9.7	43 234		62 511	80.7	14 980	19.3	77 491	
Pasilan	6 024	71.0	2 468	29.0	8 492		7 064	89.0	870	11.0	7 934		13 088	79.7	3 338	20.3	16 426	
Toukolan	8 860	68.1	4 149	31.9	13 009		10 721	93.0	807	7.0	11 528		19 581	79.8	4 956	20.2	24 537	
Haagan	21 958	69.4	9 680	30.6	31 638		29 119	91.8	2 598	8.2	31 717		51 077	80.6	12 278	19.4	63 355	
Herttoniemen ..	19 980	65.7	10 446	34.3	30 426		38 532	91.1	3 779	8.9	42 311		58 512	80.4	14 225	19.6	72 737	
Maunulan	8 809	73.5	3 172	26.5	11 981		31 209	93.2	2 275	6.8	33 484		40 018	88.0	5 447	12.0	45 465	
Kulosaaren	2 843	70.7	1 181	29.3	4 024		5 590	91.4	528	8.6	6 118		8 433	83.1	1 709	16.9	10 142	
Lauttasaaren ...	31 405	66.2	16 041	33.8	47 446		35 215	89.1	4 317	10.9	39 532		66 620	76.6	20 358	23.4	86 978	
Munkkiniemen ..	28 221	66.7	14 109	33.3	42 330		28 817	87.0	4 323	13.0	33 140		57 038	75.6	18 432	24.4	75 470	
Malmin	12 339	64.0	6 957	36.0	19 296		20 571	90.5	2 161	9.5	22 732		32 910	78.3	9 118	21.7	42 028	
Oulunkylän	4 628	67.9	2 191	32.1	6 819		10 608	92.4	871	7.6	11 479		15 236	83.3	3 062	16.7	18 291	
Pakilan	11 475	66.9	5 690	33.1	17 165		17 644	91.5	1 638	8.5	19 282		29 119	79.9	7 328	20.1	36 447	
Puistolan	8 804	59.3	6 045	40.7	14 849		17 484	91.7	1 592	8.3	19 076		26 288	77.5	7 637	22.5	33 923	
Sairaala-	57 026	57.9	41 396	42.1	98 422		15 385	86.3	2 442	13.7	17 827		72 411	62.3	43 838	37.7	116 249	
Tapanilan	8 056	65.9	4 163	34.1	12 219		18 916	90.6	1 969	9.4	20 885		26 972	81.5	6 132	18.5	33 014	
Pitäjänmäen ...	7 518	70.4	3 166	29.6	10 684		13 153	92.6	1 045	7.4	14 198		20 671	83.1	4 211	16.9	24 882	
Vartiokylän	1 407	76.8	424	23.2	1 831		2 684	95.6	124	4.4	2 808		4 091	88.2	548	11.8	4 639	
Pukinmäen	3 582	68.3	1 665	31.7	5 247		7 960	89.8	904	10.2	8 864		11 542	81.8	2 569	18.2	14 111	
Suomenlinnan ..	1 387	72.8	517	27.2	1 904		4 200	90.9	423	9.1	4 623		5 587	85.6	940	14.4	6 527	
Palokunnan	569	57.5	421	42.5	990		—	—	—	—	—		569	57.5	421	42.5	990	
Poliisilaitoksen .	616	57.4	458	42.6	1 074		—	—	—	—	—		616	57.4	458	42.6	1 074	
Yhteensä	774 628	61.3	488 079	38.7	1 262 707		739 833	89.6	86 319	10.4	826 152		1 514 461	72.5	574 398	27.5	2 088 859	
(v. 1956)	718 246	61.2	455 988	38.8	1 174 234		609 445	89.3	73 014	10.7	682 459		1 327 691	71.5	529 002	28.5	1 856 691	

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaiseva taulukko:

Lainauspaikka	Suomenkielinen kirjallisuus		Skandinaavinen kirjallisuus		Muunkielinen kirjallisuus		Kirjalainat kaikkiaan	
	luku	%	luku	%	luku	%	luku	%
Pääkirjasto	415 109	71.7	136 849	23.6	26 887	4.7	578 845	27.7
Sivukirjasto:								
Kallion	321 109	92.2	25 125	7.2	2 186	0.6	348 420	16.7
Töölön	104 957	74.8	31 112	22.2	4 288	3.0	140 357	6.7
Vallilan	101 600	89.8	11 211	9.9	379	0.3	113 190	5.4
Käpylän	88 912	86.2	10 728	10.4	3 532	3.4	103 172	4.9
Eteläisen	66 320	85.6	10 950	14.1	221	0.3	77 491	3.7
Pasilan	15 530	94.6	890	5.4	6	0.0	16 426	0.8
Toukolan	20 454	83.4	3 783	15.4	300	1.2	24 537	1.2
Haagan	54 253	85.6	8 798	13.9	304	0.5	63 355	3.0
Herttoniemen	65 919	90.6	5 933	8.2	885	1.2	72 737	3.5
Maunulan	42 458	93.4	2 897	6.4	110	0.2	45 465	2.2
Kulosaaren	5 163	50.9	4 928	48.6	51	0.5	10 142	0.5
Lauttasaaren	66 706	76.7	18 686	21.5	1 586	1.8	86 978	4.2
Munkkiniemen	58 231	77.2	15 235	20.2	2 004	2.6	75 470	3.6
Malmin	40 117	95.5	1 803	4.3	108	0.2	42 028	2.0
Oulunkylän	15 736	86.0	2 466	13.5	96	0.5	18 298	0.9
Pakilan	35 643	97.8	701	1.9	103	0.3	36 447	1.7
Puistolan	32 220	95.0	866	2.6	839	2.4	33 925	1.6
Sairaala-	99 319	85.4	14 788	12.7	2 142	1.9	116 249	5.6
Tapanilan	31 513	95.2	1 543	4.7	48	0.1	33 104	1.6
Pitäjänmäen	20 310	81.6	4 475	18.0	97	0.4	24 882	1.2
Vartiokylän	4 432	95.5	207	4.5	—	—	4 639	0.2
Pukinmäen	12 897	91.4	1 214	8.6	—	—	14 111	0.7
Suomenlinnan	6 342	97.2	185	2.8	—	—	6 527	0.3
Poliisilaitoksen	1 049	97.7	25	2.3	—	—	1 074	0.1
Palokunnan	933	94.2	57	5.8	—	—	990	0.0
Yhteensä	1 727 232	82.7	315 455	15.1	46 172	2.2	2 088 859	100.0
(v. 1956)	1 500 031	80.8	311 985	16.8	44 677	2.4	1 856 693	100.0

Lukusalit olivat avoinna seuraavasti:

Kirjasto	Avoinna päivää	Kirjasto	Avoinna päivää
Pääkirjasto:		Käpylä:	
opintosali	361	aikuisten lukusali	347
yleinen lukusali	361	sanomalehtisali	361
sanomalehtisali	361	lasten lukusali	300
lasten lukusali	361		
Sivukirjastot:		Eteläinen:	
Kallio:		sanomalehtisali	361
opintosali	361	lasten lukusali	300
yleinen lukusali	361	Pasila	299
sanomalehtisali	361	Toukola	299
lasten lukusali	361	Haaga	299
Töölö:		Maunula	183
aikuisten lukusali	361	Kulosaari	271
lasten lukusali	300	Lauttasaari	300
Vallila:		Munkkiniemi	300
sanomalehtisali	361	Malmi	300
lasten lukusali	300	Pakila	299
		Puistola	300
		Tapanila	300
		Pitäjänmäki	299

Lukusalikäyntien lukumäärä v. 1957 ja 1956 käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Kirjasto	Opinto- salit	Aikuisten lukusalit	Sanoma- lehtisalit	Lasten lukusalit	Käyntejä kaikkiaan	Päivää kohden
Pääkirjasto	43 948	65 007	87 805	50 153	246 913	684
Sivukirjasto:						
Kallio	—	44 011	164 000	81 862	289 873	803
Töölö	—	—	19 905	36 582	56 487	156
Vallila	—	—	61 253	35 864	97 117	269
Käpylä	—	5 377	40 403	48 494	94 274	261
Eteläinen	—	—	64 013	20 918	84 931	235
Pasila	—	—	12 010	2 914	14 924	50
Toukola	—	—	6 778	11 196	17 974	60
Haaga	—	—	8 038	13 486	21 524	72
Maunula	—	—	1 626	7 258	8 884	49
Kulosaari	—	—	1 625	3 341	4 966	18
Lauttasaari	—	—	25 831	31 042	56 873	189
Munkkiniemi	—	—	35 784	37 337	73 121	244
Malmi	—	—	8 228	13 557	21 785	73
Pakila	—	—	5 944	10 625	16 569	55
Puistola	—	—	3 629	16 498	20 127	67
Tapanila	—	—	5 842	17 560	23 402	78
Pitäjänmäki	—	—	3 364	6 534	9 898	33
Yhteensä	43 948	114 395	556 078	445 221	1 159 642	3 212
(v. 1956)	37 995	108 195	535 316	433 536	1 115 042	3 080

Vuoden kuluessa ilmestyneitä aikakaus- ja sanomalehtiä oli yleisön käytettävänä seuraavat määrät:

Kirjasto	Aikakauslehtiä		Sanomalehtiä		Kirjasto	Aikakauslehtiä		Sanomalehtiä	
	luku	kpl	luku	kpl		luku	kpl	luku	kpl
Pääkirjasto	295	321	54	78	Oulunkylä	17	17	—	—
Sivukirjasto:					Pakila	28	28	1	1
Kallio	187	212	66	83	Puistola	25	25	—	—
Töölö	100	100	—	—	Sairaalasivukirjasto:				
Vallila	69	81	28	31	Nikkilä	5	29	7	53
Käpylä	73	78	23	26	Salon B-sairaala	1	1	6	6
Eteläinen	76	87	25	32	Malmi	3	3	—	—
Pasila	18	19	18	18	Tuberkuloosiparantola	—	—	5	36
Toukola	59	59	—	—	Aurora	9	14	—	—
Haaga	51	51	—	—	Tapanila	25	25	2	2
Herttoniemi	31	33	—	—	Pitäjänmäki	27	27	2	2
Maunula	29	29	1	1	Vartiokylä	12	12	—	—
Kulosaari	35	35	—	—	Pukinmäki	12	12	1	1
Lauttasaari	113	115	1	1	Suomenlinna	17	17	—	—
Munkkiniemi	64	64	—	—	Poliisilaitos	10	10	—	—
Malmi	41	41	—	—	Yhteensä	1 432	1 545	240	371

Kerhotyö. Vuoden aikana toimivat seuraavat kirjastokerhot: pääkirjastossa filosofian ja logiikan kerhot, kirjallisuuserho, svenska litteraturcirkeln, Bibliothekszirkel Deutsche Literatur, cercle de littérature française, circulo español, Eesti kultuuri ring, esperanterho ja musiikkikerho; Kallion sivukirjastossa kirjallisuuserho, psykologian kerho, musiikkikerho ja nuorisokerho; Malmin sivukirjastossa yleisaiheinen kirjastokerho sekä Nikkilän sairaalan kirjastossa yleisaiheinen kirjastokerho ja musiikkikerho.

Pääkirjasto. *Filosofian kerhon* puheenjohtajana toimi prof. Uno Saarnio. Kerho kokoontui kerran viikossa läpi vuoden. Osanottajia oli kaikkiaan 308, joista kokouksissa oli läsnä keskimäärin 31. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: pater A. Bonduelle, O. P.: Tuomas Akvinolainen, Sanctus Dominicus; lääket. tri Kai Evola: Psykoterapian teoriasta; lääket. tri Erkki Huhmar: Mitä on kybernetikka?; prof. Gustaf Järnefelt: Eräitä kosmologisia kiistakysymyksiä nykyisten käsitystemme valossa; lääket. kand. Anja Kauppala: Mielenterveys, Mielenterveys yksilöllisenä ja sosiaalisena tavoitteena; yliopp. Hilka Kauppi: Leikin olemuksesta; fil. lis. Raili Kauppi: Iamblikhos Proklos, Logiikan merkitys ihmiselle, Skolastiikan synty, Leibnizin logiikka, Uusplatonilaisuus ja matematiikka, Aristoteleen oppi sielusta, Augustinus, Ykseyden ja luvun probleema skolastisessa filosofiassa, Identiteetin käsite Leibnizin ajattelussa, Descartes, Luvut ja luvun käsite, Leibnizin etiikka, Aristoteleen logiikka; fil. lis. Sirkka-Liisa Meri: Alkoholikysymys sosiaalipsykologisena ongelmana, Nykykulttuurin perusongelmia, Ihmisten välisen vuorovaikutuksen ongelmia, Henkisen terveyden käsite, Mitä on sivistys?; Suomen Akatemian jäsen, prof. Rolf Nevanlinna: Eräistä käsitemuodostuksen johtavista periaatteista; prof. Aarni Penttilä: Kielipolitiikka; prof. Yrjö Reenpää: Heidegger: metafysiikasta ja tieteestä; prof. Lauri Saarnio: Psykobiologian peruskysymyksiä; prof. Uno Saarnio: Logiikan synty, Transfinitiiviset järjestysluvut, Cantorin lukujono, Kriittilliset luvut, Epsilon-luvut I, II, laskutoimistusten merkintä Behmannin mukaan, Etiikan peruskäsitteistä, Kontemplaatio ja normi etiikassa, Etiikan idea, Desimaaliluvut, Reaaliluvut ja maailmankatsomus; yliopp. Simo Sivenus: Hans Kayser ja pythagoralaisuus, Pythagoraan harmoniaoppi, Sivistys ja sivistystyö, Leibnizin perusoliot; prof., Aarre Tuompo: Muistista ja oppimisesta; rehtori Touko Voutilainen: Psykologia ja etiikka, Kasvatuksen päämäärä. Joulujuhla joulukuun 8 p:nä vietettiin kerhon 15-vuotisjuhla.

Logiikan kerho kokoontui fil. lis. Raili Kaupin johtamana kerran viikossa läpi vuoden. Osanottajia oli kaikkiaan 45, joista kokouksissa oli läsnä keskimäärin 9. Kerhossa opiskeltiin logiikkaa A. N. Whiteheadin ja B. Russelin teoksen *Principia mathematica* perusteella.

Kirjallisuuserho kokoontui kerran kuussa. Puheenjohtajana toimi kirjailija Lasse Heikkilä. Kokouksissa oli läsnä keskimäärin 21 henkeä. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät, joiden pohjalla keskusteltiin: fil. maist. Pekka Lounela: Kiven näytelmät; fil. maist. Kai Laitinen: Franz Kafka; fil. maist. Aarne Laurila: F. E. Sillanpään maailmankatsomus; kirjailija Elvi Sinervo: Nordahl Grieg; fil. lis. Sirkka-Liisa Meri: Psykologisesta kirjallisuudentutkimuksesta; fil. lis. Raili Kauppi: Filosofia ja kirjallisuus; fil. lis. Bo Carpelan: Gunnar Björling; prof. Wendell Cole, Stanford University, USA: The theory of theatre; fil. tri Aatos Ojala: Oscar Wilden draamat; fil. maist. Huugo Jalkanen: Draamasta; kirjailija Arvo Turtiainen: Vladimir Majakovski; fil. maist. Kari Salosaari: Ranskalainen draama.

Svenska litteraturcirkeln aloitti toimintansa marraskuussa fil. maist. Rakelmaria Engman-Enarin johdolla. Kerho kokoontui 2 kertaa. Jäseniä oli kaikkiaan 27, joista kokouksissa oli läsnä keskimäärin 16. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: H. G. Gröndahl: Camus; fil. maist. Rakelmaria Engman-Enari: Pär Lagerkvists väg till Sibyllan.

Deutsche Literatur-kerhon puheenjohtajana toimi vuoden alussa kirjailija Karl-Heinz Bolay ja myöhemmin kirjailija Clarisse Autti. Kerhossa oli 182 jäsentä, joista kokouksiin osallistui keskimäärin 19. Kerho kokoontui 24 kertaa, ja kokouksissa pidettiin seuraavat esitelmät: kirjailija Clarisse Autti: Heimato von Doderer, Leben und Werke; Gertrud Fussenegger, Leben und Werke; Sprachgefühl durch grosse Vorbilder; Friedrich Schreyvogel, Leben und Schaffen; Ilse Langner, eine führende Dramatikerin; Gottfried Benn, der umstrittene Dichter und Denker; Marie von Ehner-Eschenbachs Erbe; In Memoriam Josef Leitgeb; Weihnachten in Dichtung und Malerei; kirjailija Karl-Heinz Bolay: Land und Leute in Suomi; Herman Hesse liest sein Gedicht »Der Dichter« (äänilevy); Die Gegenwartsliteratur in der deutschen Schweiz; Streitgespräch der Literaturkritik; prof.

R. Guiton, Stuttgart; Der Mensch im Wohlfahrtsstaat; tri Hans Wenz: Egon Friedell und seine kulturhistorischen Werke; Erwin Guido Kolbenheyer als Dichter und Denker; Ina Seidel, Leben und Werke; Der Dichter und Denker Paul Ernst; Der Dichter Herman Stehr; Der Erzähler Wilhelm Schäfer; Balladendichtung; Die Lyriker Wilhelm Lehmann und Oskar Loerke; Waldermar Bonsels, ein lyrischer Erzähler; Elisabeth Langgässer.

Cercle de littérature française, jonka puheenjohtajana toimi M. Maurice Girod, kokoon-tui vuoden aikana 24 kertaa. Kokouksissa oli läsnä keskimäärin 30 henkeä. Kerhossa pi-dettiin seuraavat esitelmät: M. M. Barth: Y-a-t-il une jeunesse européenne?; M. M. Girod: Introduction à J.-P. Sartre, Victor Hugo (kokouksessa esitettiin elokuva Victor Hugo), Théories de l'histoire, La société féodale, Héritiers de Bysance — sommes nous . . . ?, Ouverture de l'année (elokuvat Dr Calmette ja Paris accueille une reine), Descartes, Vol-taire, Voltaire le patriarche de Ferney, Contes de Noël; M. A. Hubert: Romain Rolland, L'affaire Minou Drouet, Les 3 Dumas, Pierre MacOrlan, Colette, sa vie, son oeuvre, La société française contemporaine, Pascal; M. J. Le Louarn: Le théâtre d'Anouilh, La peinture moderne française, Causerie littéraire, Promenade à Paris (elokuva L'évangile du pierre), La Bruyère (elokuva Bonjour, M. La Bruyère), Vercors.

Circulo espanol'in johtajana oli kevätlukukaudella prof. Francisco García Góngora ja syyslukukaudella lehtori Elena Talavera y Seco. Kerholla oli 15 kokousta, joissa oli läsnä keskimäärin 22—23 jäsentä koko jäsenmäärän ollessa 112. Kokouksissa pidettiin seuraavat esitelmät: prof. F. García Góngora: La mujer de España según Ganivet, Con-traste de costumbres finlandesas y españolas, Don Quijote y Sancho Panza de actualidad permanente, España ante el problema de Gibraltar, Caracteres generales de la literatura hispánica, Los últimos capítulos de la historia española contemporánea, Ferias y fiestas en Española, La música española, La situación actual de la economía hispano-finlandesa, Afinidades complementarias hispano-finlandesas, Dos escritores actuales: Julio Camba y Zunzunegui; lehtori Elena Talavera y Seco: España prerromana, España romana, Sr. José Luis Carpintero Velasco: Arte hispanico prerrománico, Arte hispano-romano.

Eesti kultuuri ring, jonka johtajana oli fil. maist. Esmo Ridala, aloitti kertomusvuonna toimintansa vasta syyskuussa. Seuraavat esitelmät pidettiin: prof. Ants Oras: Eesti kir-janduse tõlkimisest vöörkeeltesse; fil. maist. Esmo Ridala: Mart Saare osatähtsus Eesti musikas, Eesti saatust Soome memuaarkirjanduses, Juhan Liivi kirjanikuprofiil. Kuuli-joita oli keskimäärin 13.

Klubo esperanta kulturo kokoontui fil. maist. Vilho Setälän johtamana kerran viikossa syyskuun alusta lähtien. Kerhossa pidettiin seuraavat esperantokieliset esitelmät: opett. Hannes Koivu: Esperantoliike 1887—1905, Zamenhofin elämästä, Esperantoliikkeen var-haista historiaa; fil. tri Erkki Kääriäinen: Suomen maaperän nousu; fil. maist. Vilho Setälä: Eri käsityksiä kielen synnystä, Mikä aiheuttaa kielen kehityksen?, Suomen kielen varhaisimmista edeltäjistä, Kansainvälinen koe esperanton opettamiseksi, esitelmäsarja Historiaa sanojen takana, joka käsitti seuraavat 4 esitelmää: Vanhin aika, Suoma-laisugrilainen aika, Kantasuomalainen aika sekä Miten suomi on rikastunut, Suuri kult-tuurivirta, Kuvailmauksia esperantossa. Kokouksissa oli läsnä keskimäärin 10 kerhon jäsentä.

Musiikkikerhon puheenjohtajana toimi fil. lis. Bo Carpelan. Kerho järjesti vuoden aikana 10 konserttia, joissa oli keskimäärin 60 kuulijaa. Konserteissa esiteltiin lyhyesti asianomainen säveltäjä, jonka jälkeen hänen sävellyksiään kuultiin äänilevyiltä. Seuraa-vien säveltäjien teoksia esitettiin, kaikkiaan 27 teosta: Beethoven, Vivaldi, Prokofjev, Šostakovits, Mozart, Brahms, Berg, Bach, Scarlatti, Haydn. Säveltäjät esitteli fil. lis. Bo Carpelan, Alban Bergin säveltäjä Einar Englund.

K a l l i o n s i v u k i r j a s t o. *Kirjallisuuserkhoa* johti fil. maist. Eila Wirla. Kerho kokoontui 4 kertaa ja kokouksissa oli läsnä keskimäärin 35 jäsentä. Kirjallisuuserkossa pidettiin seuraavat esitelmät: opetusn. Yrjö Kallinen: Mahatma Gandhi I, II; ohjaaja Matti Kassila: Kotimainen kirjallisuus ja suomalainen elokuva; kirjailija Eeva Joenpelto: »Haastattelu».

Psykologian kerhoa johti kevätkaudella fil. maist. Helena Kanerva ja syyskaudella fil. maist. Helvi Holmström. Kerho kokoontui 6 kertaa. Jäseniä oli kokouksissa läsnä keskimäärin 29. Kertomusvuonna pidettiin seuraavat esitelmät: opetusn. Yrjö Kallinen: Intia tänään; fil. maist. Eila Luotola: Mustasukkaisuudesta; fil. maist. Annikki Toikka-Karvonen: Miten taiteilijan luonnetyyppi ilmenee hänen tauluissaan; opett. Kaarlo Lip-

sanen: Parapsykologisista ilmiöistä; past. Risto Nivari: Salattu ihminen käsialansa valossa; prof. Uuno Saarnio: Etiikan monismi.

Musiikkikerhoa johti laulajatar Esteri Parviainen. Kerho kokoontui 8 kertaa, ja kokouksissa oli läsnä keskimäärin 60 jäsentä. Musiikkikerhossa pidettiin seuraavat esitelmät, joihin liittyi musiikkiesitys äänilevyiltä: yliopp. Kari Rydman: Hindemith; pianotait. Anna-Liisa Mäki-Nyblom: Bartók; pianotait. Erik Tavaststjerna: Stravinski; fil. maist. Matti Rautio: Šostakovitš; sävelt. Seppo Nummi: Hugo Wolf; pianotait. Kurt Waldén: Vanhaa italialaista ja ranskalaista pianomusiikkia; sävelt. Joonas Kokkonen: J. N. David, K. A. Hartman; yliopp. Ilkka Ryömä: Renessanssin musiikkia.

Nuorisokerhoa johti fil. maist. Eila Wirla. Kerho kokoontui 6 kertaa, ja jäseniä oli läsnä keskimäärin 23. Fil. maist. Eila Wirla piti kerhossa seuraavat esitelmät: Lääketieteen historiaa ja lääketieteen suuret keksinnöt, Kainuu ja Vuokatti ympäristöineen, Tekniikan historiaa ja tekniikan suuret keksinnöt, Viulunrakentajista ja viulun mestareista, Löytöretkien historiaa ja maineikkaista löytöretkeilijöistä, Päijänne ja Koli ympäristöineen.

Malmi sivukirjasto. *Kirjastokerhossa*, jonka puheenjohtajana toimi sivukirj. hoit. Anelma Talvela, luettiin kevätkaudella loppuun Rafael Koskimiehen teos *Elävä kansalliskirjallisuus III* (ss. 191—430). Kirjailijain tuotannosta esitettiin näytteitä. Syyskaudella luettiin Arvo Lehtovaaran teosta *Johdatus ihmistutemukseen* (ss. 1—99). Keskustelukokouksissa pidettiin seuraavat esitelmät: yht. kuntat. maist. Kaisa Väisänen: Matkahavaintoja Sveitsistä; kirj. hoit. Anelma Talvela: Martin Andersen Nexön »Ditte ihmislapsi»; fil. maist. M. Kailari: Sensuurioloistamme Venäjän vallan loppuaikoina; fil. maist. U. Peltoniemi: Yleisen mielipiteen syntyminen; fil. maist. K. Ruokonen: Jan Fridegård. Osanottajien lukumäärä oli 26, keskimääräinen osanottajaluku 6.

Nikkilän sairaalakirjaston potilaille tarkoitettu *kirjastokerho* jatkoi toimintaansa kokoontuen kerran viikossa. Kerhon puheenjohtajana toimi kirj. aman. Kyllikki Lindeqvist. Kerhossa oli 72 jäsentä, joista 38 kerhoiltaan osallistui keskimäärin 17 henkeä. Kerhossa pidettiin mm. seuraavat esitelmät, joiden johdosta keskusteltiin: opetusn. Yrjö Kallinen: Nyky-Intia; kirj. aman. Kyllikki Lindeqvist: Eyvind Johnson, Ivar Lo-Johansson, F. v. Schiller, G. B. Shaw; rva Heidi Parland: Intian historiasta; kirj. aman. Anni Ruuskanen: Minna Canth, Elias Lönnrot, J. H. Pestalozzi, Fredrika Runeberg; ylihoit. E. Unkila: Dante, Goethe, Tolstoj; yliopp. Leena Vasama: Kansanrunouden tutkimuksesta, Pentti Haanpää; yliopp. Laila Vuori: Unto Seppäsen myllytarinoista. Lisäksi pitivät sairaalassa potilaina olevat kerholaiset esitelmää. Kalevalanpäivän, Aleksis Kiven päivän ja pikkujoulun merkeissä pidettiin juhla.

Musiikkikerhoa johtivat yliopp. Leena Vasama, kirj. aman. Kyllikki Lindeqvist ja yliopp. Laila Vuori. Kirjastokonsertteja, joissa pidettiin lyhyt esittely esitettävistä sävellyksistä, pidettiin kaikkiaan 41, osanottajia oli keskimäärin 20 henkeä. Esiteltiin äänilevyiltä seuraavien säveltäjien tuotantoa: Bach, Beethoven, Brahms, Hatšaturjan, Haydn, Honegger, Händel, Mozart, Prokofjev, Rimski-Korsakov, Schuman, Šostakovitš, Sibelius, Tšaikovski.

Tulot. Kaupunginkirjaston tulot nousivat kertomusvuonna 3 322 840 mk:aan jakaantuen seuraaviin eriin:

	mk
Kirjasakot ja sekalaiset tulot	2 880 563
Kaupunginkirjaston valtionapu.....	150 000
Henkilökunnan luontoisedut	201 665
Henkilökunnan käteisvuokrat	90 612
Yhteensä	3 322 840

Menot. Kertomusvuoden talousarvioon oli kaupunginkirjaston menoja varten merkitty 183 275 424 mk, siirrot yhteismäärärahoista olivat 12 534 506 mk, joten käytettävissä oli 195 809 930 mk. Menot nousivat 196 568 737 mk:aan ja v:een 1958 siirtyi 1 002 939 mk. Menot jakaantuivat seuraavasti:

Menoerä	mk
Palkkiot	204 000
Vakinaiset viranhaltijat	102 860 030
Tilapäiset viranhaltijat	4 057 725
Viranhaltijain vuosilomakustannukset	3 544 946
Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityö- sekä päivystyskorvaukset	2 584 790
Muut palkkamenot	9 185 490
Vuokrat	12 942 015
Lämpö	2 244 763
Valaistus	3 313 651
Siivous	683 361
Vedenkulutus	33 360
Puhtaanapito.....	472 785
Kaluston hankinta	6 477 921
Kaluston kunnossapito	810 824
Painatus	1 198 609
Kirjallisuus ja sidonta	44 153 574
Tarverahat	1 800 893
	Yhteensä 196 568 737